

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

On kannatettavaa kirjata lakiin selkeästi laskussa oltavat tiedot, joiden on oltava riittävän selkeät, jotta laskun saaja tietää, mitä asiointia lasku koskee. Useat eri palvelut tai hoidot samalla laskulla on eriteltävä selkeästi. Hengitysliitto esittää, että laskuun tulee lisätä tietoa maksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä.

Laskutusta hoitavat usein yksityiset yritykset ja perintään joutuneita laskuja siirretään perintätoimistoille, jotka ovat usein suuria kansainvälisiä yrityksiä. Laskutus ja perintä tulee olla kunnan tai tulevassa sote-uudistuksessa maakunnan itse tehtävä toiminta.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

-

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

-

5 § Maksuttomat terveystalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Hengitysliitto kannattaa esitystä sairaanhoitajakäyntien maksuttomuudesta. Hengityssairauden seuranta voidaan pitkälti toteuttaa hoitajakäynneillä. Tällä hetkellä osa kunnista perii maksun sairaanhoitajakäynnistä, joten esitys tukee yhdenvertaisuuden edistymistä tältä osin.

Mielenterveyden avokäyntien maksuttomuus on tärkeää, jotta eniten tukea tarvitsevat eivät jätä maksun takia hakeutumatta hoitoon. Mielenterveyteen liittyvän käynnin maksuttomuudesta on

kirjattu, että jos samalla käynnillä hoidetaan myös muita fyysiseen terveyteen liittyviä vaivoja, maksun saa periä. Tässä tilanteessa on erityisen tärkeää, että potilas tietää etukäteen, millaiselle vastaanotolle on tulossa. On tärkeä huomioida tilanteet, joissa mielenterveyskäynnin yhteydessä nousevat esiin somaattisen sairauden oireet. Mielenterveyspotilailla on enemmän somaattisia sairauksia, kuten keuhkohtaumatautia ja astmaa, ja on riski, että mielenterveyspotilaan somaattisen sairauden oireita ei huomioida. Jos oireet tulevat esiin vastaanotolla, ne on huomioitava ja potilas on ohjattava eteenpäin tutkimuksiin ja hoitoon. Tällaisessa tilanteessa maksua ei tule periä. On tärkeä hoitaa ihminen kokonaisuutena ja siksi vastaanoton syytä ei aina voi erottaa.

Pykälän 1 alakohdan d mukaan maksua ei saa periä terveydenhuollon ammattihenkilön antamista todistuksista tai lausunnoista, joita tarvitaan asiakkaan hoidon tai kuntoutuksen saamiseksi, lääkekorvauksen saamiseksi tai lyhyen sairausloman saamiseksi. Hengityслиitto kannattaa kyseistä kirjausta. Nykyinen kirjaus on aiheuttanut erilaisia tulkintoja ja johtanut siihen, että joillakin paikkakunnilla potilas on joutunut maksamaan esimerkiksi kuntoutukseen tarvittavasta lausunnosta.

Alle 18-vuotiaiden poliklinikkakäyntien maksuttomuus on kannatettava uudistus. On kuitenkin valitettavaa, ettei terveydenhuollon palvelua säädetä kokonaan maksuttomaksi alle 18-vuotiaille, kuten rauenneessa esityksessä oli esitetty. Esimerkiksi astmaa sairastavan vanhemman lapsella on perinnöllinen alttius sairastua astmaan, joten lapsiperheessä voi olla useampi astmaa sairastava. Harvinaisia keuhkosairauksia sairastavat lapset hoidetaan erikoissairaanhoidossa ja käyntejä sairaalaan voi olla paljon. Lisäksi kuluja lisäävät käynnit perusterveydenhuollossa (esim. akuutit hengitystieinfektiot) ja vaikeisiin hengitystieinfektioihin annettavat IV-antibioottikuurit (annetaan perusterveydenhuollossa tai kotisairaanhoidossa). Lapsen sairauden hoito ja siitä johtuvat erityisjärjestelyt perheessä kasvattavat sairauden maksutaakkaa. Siksi on tärkeää huolehtia siitä, että hoidon kustannus ei nouse esteeksi hoitopääsyyn.

Hengityслиitto esittää, että apuvälinepalveluihin sisältyvät toimenpiteet, kuten sovitus, uusiminen ja huolto, olisivat maksuttomia ja se kirjattaisiin lain tasolle.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Hengityслиitto pitää hyvänä, että maksukaton piiriä laajennetaan ottamalla mukaan suun terveydenhuollosta, terapiasta, tilapäisestä kotisairaanhoidosta ja tilapäisestä kotisairaalahoidosta sekä tietyistä etäpalveluista perittäviä maksuja. Paljon palveluja käyttävien maksurasitetta tulee alentaa, joten laajennus on kannatettava. Etäpalvelut tulee ehdottomasti ottaa maksukaton piiriin, sillä niiden käyttö voi tuoda kustannussäästöjä myös terveydenhuololle. Esimerkiksi fysioterapia ja ravitsemusterapia ovat osa ennaltaehkäisevää ja sekundaarisesti ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa, jota Tulevaisuuden terveyskeskus -ohjelmassa painotetaan. Painotus on oikea. Hengityслиiton kyselyn mukaan (1/2020, n=1481) uniapneaa sairastavista noin 30 % koki tarvitsevansa lisää opastusta elintavoista osana omahoitoa. Uniapnean hoidossa painonhallinta on merkittävä osa omahoitoa.

Maksuissa tulee olla mahdollista soveltaa pidemmän aikavälin maksusuunnitelmaa, jos potilaan maksukyky ei salli suurten maksujen maksamista kerralla alkuvuodesta.

Hengityслиitto esittää, että terveydenhuollon maksukaton seuranta on siirrettävä pois potilaan omalta vastuulta. Potilaat eivät tunne hyvin terveydenhuollon maksukattoa. Kaikki eivät ymmärrä, että itse maksukaton täyttymistä seurattaessaan tulee laskea erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon maksut yhteiseen kattoon. Koska tätä ei pystytä tällä hetkellä automaattisesti tekemään, monilta jää maksukattoon oikeuttava vapaakortti hankkimatta. Siksi terveydenhuollon maksukaton seurantaan on saatava valtakunnallinen tai tulevassa sote-uudistuksessa maakunnallinen järjestelmä lääkekorvausten suorakorvausjärjestelmän tapaan.

Hengityслиitto esittää, että asiakkaan maksukertymää on tarpeen tarkastella kalenterivuoden sijaan ensimmäisestä hoitokäynnistä alkavalla 12 kuukauden jaksolla. Maksukaton juokseva reaaliaikainen seuranta vähentää asiakkaalle alkuvuoden aikana kerääntyneitä palvelukustannuksia sekä ottaa paremmin huomioon asiakkaan sairastumisesta aiheutuneet kustannukset vuoden aikana.

Terveydenhuollon sekä lääkkeiden ja terveydenhuollon matkojen maksukattojen taso (lähes 1 600 euroa vuodessa) on tällä hetkellä Suomessa liian korkea. Hengityслиitto esittää, että tällä hallituskaudella on käynnistettävä selvitys maksukattojen yhdistämisestä ja tason laskemisesta. Esimerkiksi SOSTEn esitys on yhdistää asiakasmaksujen katto, matkakatto ja lääkekatto yhdeksi maksukatoksi, jonka tason tulee vastata yhden kuukauden takuueläkkeen tasoa, joka vuonna 2020 on 835 euroa. Ehdotuksen mukaan erilliset maksukatot kuitenkin säilyisivät ja niitä seurattaisiin jatkossakin. Selvityksessä on myös tutkittava mahdollisuus lääkekorvausten jaksottamisesta esimerkiksi erityisen kalliita lääkkeitä käyttävien kohdalla.

7 b § *Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär*

-

7 c § *Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 b § *Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård*

-

10 c § *Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnssorg och långvarig familjevård

-

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

-

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

-

10 j § Maksun määrittäminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

-

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

-

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Pykälän uudistaminen on erittäin tarpeellista. Hengitysliitto kannattaa esitystä vahvistaa kuntien ja sairaanhoitopiirien velvollisuutta kohtuullistaa maksuja ja tiedottaa kohtuullistamismahdollisuudesta sekä sen ensisijaisuutta toimeentulotuen hakemiseen nähden. Valmiin hakemus pohjan tarjoaminen ja lisätietoja antavan tahon yhteystiedot ovat tärkeitä, jotta maksun alentamista tai perimättä jättämistä osataan hakea oikea-aikaisesti. Lisätietoja on saatava esteettömästi.

Hengityслиitto esittää, että asiakassuunnitelmien yhteydessä tulee tehdä kartoitus potilaan tai asiakkaan kokonaistilanteesta, jonka pohjalta voidaan tehdä päätös maksujen perimättä jättämisestä.

Hengityслиitto esittää lakiin kirjattavaksi, että asiakasmaksujen perintätoimia ei tule aloittaa ennen maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevaa kirjallista päätöstä. Kuntien tulee varmistaa, etteivät maksut johda automaattisesti ulosottoon, vaan asiakkaan kanssa tulee tehdä henkilökohtaiset maksusuunnitelmat ja jättää maksut perimättä tai kohtuullistaa niitä.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

-

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

-

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

-

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

-

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

-

Nokela Katri
Hengityслиitto ry